

З М І С Т

СУСПІЛЬСТВО Й СУЧАСНА СОЦІАЛЬНА ПАРАДИГМА	4
<i>Петрочко Ж. В.</i> КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ПРАВА ДИТИНИ ЯК СТРАТЕГІЯ Й ТАКТИКА ДІЙ В ІНТЕРЕСАХ ДІТЕЙ	4
<i>Пігіда В. М.</i> ПРОБЛЕМА ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	12
СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА Й СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ	18
<i>Тименко М. М.</i> СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В СЕРЕДНЬОМУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	18
<i>Шабанов В. П.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ФАКТОРИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ	24
<i>Рижанова А. О.</i> СУЧАСНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПОЗНАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	27
<i>Бєлецька І. В.</i> СПЕЦИФІКА ДОЗВІЛЛЯ В ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	35
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ	40
<i>Афанасьєва В. В.</i> СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ НА ОСНОВІ ГУМАНІЗМУ	40
<i>Кушнар'єв С. В.</i> НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ Й РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ	47
<i>Горенко С. С.</i> СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧЕСКІЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ СОТРУДНИКОВ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	55
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З СІМ'ЄЮ	60
<i>Кутнякова І. С.</i> СІМ'Я ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ	60
<i>Отрощенко Н. Л.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ШКОЛИ Й БАТЬКІВ ЩОДО ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	66
<i>Тунтуєва С. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОК, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'І	72
<i>Постолук Г. І.</i> ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВІДМОВ МАТЕРІВ ВІД НЕМОВЛЯТ: АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ	76
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	84
<i>Краснова Н. П.</i> ЕТИКА СТАВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО СВОЄЇ ПРАЦІ	84
<i>Ларіонова Н. Б.</i> ПРАКТИКА ЯК ФАКТОР ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	93

СПЕЦИФІКА ДОЗВІЛЛЯ В ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

В останні роки в Україні відбулися радикальні зміни, у всіх сферах суспільного життя, які стали причиною виникнення низки гострих проблем, серед яких і проблеми молоді.

Однією зі сфер її життєдіяльності, де найбільш яскраво проявляються наслідки цих трансформацій, є дозвілля. У його просторі помітні зміни всієї системи ціннісних орієнтацій у зв'язку з падінням рівня загальної культури, руйнуванням традиційних норм і цінностей, поширенням елементів спрощеної масової культури. У створених умовах молоді люди втрачають визначеність у виборі лінії нормативної поведінки і, навіть знаючи норми й правила, не завжди додержуються їх. «Розмиваються» стійкі життєві орієнтири молоді, знижується рівень культури її дозвілля.

Подібна ситуація характеризується низкою негативних моментів, таких, як настрої безглуздості існування, криміналізація дозвілля, що виявляються в рості молодіжної злочинності, алкоголізмі, наркоманії.

Суперечливість ціннісних орієнтацій у сучасній соціокультурній ситуації призводить до того, що молоді люди втрачають здатність протистояти впливу негативним тенденціям, що сформувалися в системі молодіжного дозвілля. У зв'язку з цим особливо актуальним є вивчення нових потреб і цінностей, що формуються в просторі дозвілля, окремих дозвіллевих видів, визначення ролі й місця дозвілля в житті сучасної молоді.

На сучасному етапі здійснено низку досліджень, присвячених проблемам молодіжного дозвілля: К. М'яло, Б. Трегубова, А. Запесоцького, А. Файна, В. Суртаєва, В. Лисовського, А. Маршака, Л. Боженко, В. Орлова, І. Бестужев-Лади, Б. Ручкіна, В. Скороходова. Але існує й низка невирішених проблем у галузі вивчення дозвілля молоді. Тому метою нашої статті є розкриття специфіки дозвілля в життєдіяльності молоді на сучасному етапі.

Особливості культурно-дозвіллевої діяльності молоді багато в чому зумовлені тими складними й суперечливими процесами, що відбуваються в умовах урбанізації, що зростає, розвитку науково-технічної революції, кризи основних інститутів соціалізації, розриву між соціальною й фізіологічною зрілістю учнів, що збільшується подовженням термінів їхнього навчання. Психологічні й вікові особливості, пов'язані з маргінальним соціальним статусом учнівської молоді, що підсилюється автономізацією її від батьків, а також специфікою становлення підліткової та юнацької самосвідомості, накладають істотний відбиток на характер використання вільного часу [3].

Особливості молодості (пошукова, творчо-експериментальна активність, схильність до ігрової діяльності, романтизм, підвищена емоційність) складним чином переломлюються в її дозвіллі, що порівняно з дозвіллям інших вікових груп відрізняється найбільшою мобільністю, активністю, розмаїтістю [6].

Таким чином, на дозвілля молоді впливають і психологічні особливості віку. Як часто відзначають психологи, поведження молоді зумовлене не тільки її суспільним становищем, але й вразливістю, психічною рухливістю й збудливістю, інтелектуальною мобільністю, перевагою емоцій над розумом та ін. [2].

До того ж, як підраховано, молодь має вдвічі-тричі більше вільного часу, чим дорослі люди. От чому деякі дослідники відзначають, і, на наш погляд, зовсім справедливо, що вільний час – проблема молодіжна [4].

Однак було б неправильним характеризувати дозвілля молоді в цілому, не відзначаючи того, що й усередині цієї соціально-демографічної групи існує багато особливостей організації дозвіллевого простору. Навіть коротка, у 4—5 років, дистанція між віковими групами молоді виявляє помітні розходження в ієрархії ціннісної свідомості молоді при виборі типів поведінки [1].

Специфіка дозвіллевої сфери життєдіяльності молоді залежить як від психологічних, так і від вікових її особливостей і зв'язана зі своєрідністю способу життя в цілому.

У наш час відбувається істотна переоцінка значення дозвілля як соціально-культурної категорії в житті суспільства. Дозвілля, що виконувало протягом багатьох років роль додатка виробничої сфери, стає все більш широким аспектом соціально-культурної діяльності, де відбувається самореалізація творчого й духовного потенціалу суспільства [5].

Проблема дослідження змісту й структури дозвілля здобуває за останні роки нові якісні обриси. Багато в чому це диктується масштабом тих змін, якими характеризується ця галузь життєдіяльності. У цій ситуації з'являється можливість і необхідність говорити про інноваційні зміни у сфері дозвілля.

У рамках вивчення дозвіллевої діяльності молоді під інновацією (нововведенням) ми розуміємо такі зміни в сучасному дозвіллевому просторі молоді, що характеризуються як його новими, нетрадиційними видами практик, так і змінами сутнісного, значеннєвого характеру, що наповнюють новим змістом існуючі форми дозвіллевого проведення часу.

Однак зміни, що відбуваються, ми розглядаємо не тільки стосовно форм чи змісту видів дозвіллевої діяльності молоді, але й тих умов, що впливають на їхню трансформацію. У цьому зв'язку ми говоримо про інновації всієї соціокультурної ситуації у сфері дозвілля молоді.

Оскільки актуалізуючі явища мають на увазі й нові механізми їхнього регулювання, то необхідно розглянути й ті інновації, що належать до принципів і методів роботи з молоддю на сучасному етапі.

Таким чином, уявлення про інновацію стосується всіх сторін дозвіллевої сфери життєдіяльності молоді сучасної України.

Під інноваціями у сфері молодіжного дозвілля ми розглядаємо сукупність усіх змін способів і результатів діяльності, умов її формування та реалізації, а також принципів і методів регулювання вільного часу.

Вважаємо, що в організації дозвілля молоді необхідна й дозвіллева стратегія, що є механізмом задоволення потреб у сфері дозвілля й виступає як спосіб реалізації (через участь у різноманітних видах дозвіллевої діяльності) індивідуального потенціалу за допомогою доступних економічних ресурсів і ресурсів дозвіллевої сфери для досягнення висунутих цілей, розглянутих особистістю в якості необхідних.

Безумовно, дозвілля з'являється в контексті реалізації інтересів особистості, зв'язаних з рекреацією, саморозвитком, самореалізацією, спілкуванням, задоволенням, оздоровленням і т.п., має на увазі вільний вибір особистістю дозвіллевих занять. Разом з тим у просторі дозвілля закладена можливість не тільки виховання, але й утворення молодого покоління.

Говорячи про освітні ініціативи в структурі вільного часу й дозвілля молоді, необхідно знову звернутися до тенденцій, що спостерігаються у сфері освіти. Насамперед, дослідники відносять до них масовість і неінституціональність, що представляють єдину, але разом з тим внутрішньосуперечливу лінію розвитку сучасної освіти, що відбиває, власне кажучи, її нерозривний зв'язок зі сферою вільного часу й дозвілля [3].

Іншими словами, сфера освіти і сфера дозвілля мають тенденцію до зближення: освіта перестає бути прерогативою навчальних закладів. А. Ефендієв вважає, що різні форми навчання здійснюють і установи культури, і засоби масової комунікації [2]. Крім того, у наш час уже не можна заперечувати вплив на людину різнобічного спілкування, кола друзів. А саме ці форми діяльності, як ми змогли переконатися, і складають за своєю суттю основний зміст сучасного дозвілля молоді.

Таким чином, сучасні реалії молодіжного дозвіллевого простору відбивають усе різноманіття його виховно-освітнього потенціалу, оскільки залежно від обраних видів занять, діяльності відбувається й розвиток особистісних якостей людини, задовольняються її духовні, фізичні й інші соціально значущі потреби.

Дозвілля як фактор виховання й розвитку молоді є сферою самореалізації молоді людини, що позначається на її соціальному самопочутті й на тім, які здібності вдалося розвинути молоді та яких навичок опанувати. Раціонально організована структура дозвілля молоді, таким чином, послужить підставою для її всебічного й гармонійного розвитку.

Соціалізація молоді, здійснювана в просторі дозвілля, найчастіше виявляється під впливом стихійних і негативних факторів, що практично не піддаються регулюванню. У таких умовах потрібна координація діяльності соціальних інститутів, заснована на чіткому представленні про можливості кожного з них, що дозволить судити про ефективність їхнього впливу на молоде покоління. Іншими словами, необхідне регулювання процесів соціалізації молоді. Але для цього повинна бути низка умов, серед яких В. Морозов і А. Скробов виділяють такі:

- об'єктивне врахування особливостей попереднього й сучасного стану процесів виховання, менталітету й поведінкових характеристик молоді;
- своєчасне блокування й усунення факторів, що гальмують процес соціалізації молоді;
- наявність науково обґрунтованої державної молодіжної політики й ефективних механізмів її реалізації [1].

Дотримання зазначених умов особливо актуально у зв'язку з визнанням того, що, як відзначає О. Рослова, старі методи самореалізації й виховання молоді стають неприйнятними в нових умовах, а щоб допомогти молодому поколінню ввійти в життя, необхідно комплексно вивчати специфіку й механізми розвитку молоді особистості [4], для чого необхідно проводити спе-

ціальні соціологічні дослідження, що розкривають уявлення про загальні тенденції трансформацій соціальних інститутів, що стане ключем до вирішення низки проблем у цій галузі.

На наш погляд, основний зміст «плюсів» та «мінусів» дозвіллевої соціалізації молоді в сучасних умовах можна сформулювати у двох нижченаведених положеннях:

1. Дозвіллева сфера як більш «гнучка» сфера життєдіяльності молоді не обмежується твердими рамками щодо поведінки, видів зайнятості, найбільшою мірою здатна швидко реагувати на потреби, що змінюються, і відповідати бажанням, що виникають, молодого покоління.

2. Дозвіллевий простір життя молоді, деідеологізований, комерціалізований, меншою мірою, чим інші сфери, піддається регулюванню, що відповідає потребам суспільства, зацікавленого у всебічно розвинутій особистості молодої людини.

Таким чином, роль дозвілля повинна полягати в розвитку творчого потенціалу молоді, організації вільного часу, забезпеченні (розширенні) поля самореалізації й самоствердження, освоєнні соціальних норм і цінностей сучасного суспільства. Пріоритетне завдання цієї сфери життєдіяльності – розвиток ініціативи й творчості, що сприяє становленню молоді як активного суб'єкта соціальної діяльності.

Як основні передумови, що сприяють збільшенню ролі дозвілля в соціалізації молоді, на наш погляд, можна назвати такі: кризові прояви в основних інститутах соціалізації – родині й освіті; негативні прояви соціально-економічної сфери суспільства, що зумовлюють труднощі реалізації в трудовій сфері; збільшення різноманіття видів діяльності на дозвіллі.

Подальші розробки в галузі проведеного дослідження, на наш погляд, повинні бути спрямовані на аналіз подальших трансформацій, нових тенденцій, що виявляються у сфері дозвілля молоді в умовах мінливої соціокультурної ситуації. Це необхідно для вироблення діючих механізмів регулювання вільного часу молоді й формування адекватних її потребам програм соціокультурного розвитку на перспективу

Література

1. **Аксютин Н. Ф.** Культурно-досуговая деятельность / Н. Ф. Аксютин. – Казань : Пресса, 1995. – 326 с.

2. **Виховання** життєвих перспектив старшокласників засобами соціокультурної діяльності у вільний від навчання час : метод. посіб. для вихователів, соц. працівників та вчителів старших кл., студ. пед. навч. закл. / укл. О. Л. Чуланова. – Кіровоград, 2000. – 261 с.

3. **Вишняк А. И.** Культура молодежного досуга / А. И. Вишняк, В. И. Тарасенко. – К. : Педагогика, 1988. – 165 с.

4. **Воловик А. Ф.** Педагогика досуга : учебник / А. Ф. Воловик, В. А. Воловик. – М. : Академия, 1998. – 329 с.

5. **Грач И. С.** Педагогика молодежного досуга / И. С. Грач // Образование. – 2003. – № 2. – С. 15 – 19.

6. **Жарков А. Д.** Культурно-досуговая деятельность : учебник / А. Д. Жарков, Е. М. Чижиков. – М. : ИНФРА-М, 1998. – 378 с.

* * *

Бєлецька І. В. Специфіка дозвілля в життєдіяльності молоді на сучасному етапі

У статті аналізується соціокультурна ситуація у сфері дозвілля молоді, що дозволяє розглянути підстави трансформації дозвілльового простору молоді. Це дає можливість урахувати об'єктивні передумови його формування й прогнозувати наслідки. Такий підхід дозволить не тільки зрозуміти причини змін, що відбуваються у сфері дозвілля молоді, але й пояснити зумовленість ними інших трансформацій.

Ключові слова: дозвілля, молодь, життєдіяльність, соціокультурна ситуація у сфері дозвілля молоді.

Белецкая И. В. Специфика досуга в жизнедеятельности молодежи на современном этапе

В статье анализируется социокультурная ситуация в сфере досуга молодежи, позволяющая рассмотреть основания трансформации досугового пространства молодежи. Это дает возможность учитывать объективные предпосылки его формирования и прогнозировать последствия. Такой подход позволит не только понять причины происходящих в сфере досуга молодежи изменений, но и объяснить обусловленность ими других трансформаций.

Ключевые слова: досуг, молодежь, жизнедеятельность, социокультурная ситуация в сфере досуга молодежи.

Beletskaya I. V. Specific of leisure in the vital functions of young people on a modern stage

In the article a sotsyokul'turnaya situation is analysed in the field of leisure of young people which allows to consider the grounds of transformation of dosugovogo space of young people. It enables to take into account objective preconditions of his forming and to forecast the consequences. Such approach will allow not only to understand the reasons of changes what is going on in the field of leisure of young people but also to account for a conditionality by them other transformations.

Key words: leisure, molodezh, vital functions, sotsyokul'turnaya situation in the field of leisure of young people.

Стаття надійшла до редакції 01.12.2009 р.

Прийнято до друку 27.11.2009 р.

Відомості про авторів

Афанасьєва В. В., аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Бєлецька І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Горенко С. С., аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Краснова Н. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кутнякова І. С., асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кушнарєв С. В., кандидат педагогічних наук, науковий співробітник лабораторії соціальної педагогіки Інституту проблем виховання АПН України.

Ларіонова Н. Б., старший викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Отрощенко Н. Л., асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Петрочко Ж. В., докторант Інституту проблем виховання АПН України, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник.

Пігіда В. М., асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

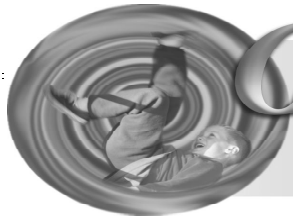
Постолюк Г. І., аспірант Інституту проблем виховання АПН України.

Рижанова А. О., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки, проректор з науково-педагогічної та виховної роботи Харківської державної академії культури.

Тименко М. М., молодший науковий співробітник лабораторії трудового виховання та професійної орієнтації Інституту проблем виховання АПН України.

Тунтуєва С. В., аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Шабанов В. П., аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Соціальна педагогіка: теорія та практика

Заснований у 2003 році.

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 14440-34/11ПР від 14.08.2008 р.
Виходить чотири рази на рік
українською, англійською
та російською мовами.

Журнал внесений
до переліку наукових
фахових видань України
(педагогічні науки).
Постанова президії
ВАК України
від 14 жовтня 2009 р.
№ 1-05/4

Засновник і
видавець —
Державний заклад
«Луганський
національний
університет
імені Тараса Шевченка»

Підписано до друку рішенням Вченої ради
ЛНУ імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 27.11.2009 р.)

Головний редактор: Харченко С. Я.

Редакційна колегія:

Бех І. Д., доктор психологічних наук, академік АПН України;
Ваховський Л. Ц., доктор педагогічних наук;
Зверева І. Д., доктор педагогічних наук;
Капська А. І., доктор педагогічних наук;
Коваль Л. Г., доктор педагогічних наук (США);
Курило В. С., доктор педагогічних наук, член-кореспондент АПН України;
Лактіонова Г. М., доктор педагогічних наук;
Міщик Л. І., доктор педагогічних наук;
Муравйова-Апостол Е. (Швейцарія);
Песоцька О. П., кандидат педагогічних наук (заступник головного редактора);
Хриков Є. М., доктор педагогічних наук;
Чиж О. Н., доктор педагогічних наук.

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ

до оформлення статей для науково-методичного журналу «Соціальна педагогіка: теорія та практика»

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Стаття повинна супроводжуватися рецензією відповідного фахівця (доктора, професора).

Для оперативного зв'язку редактора з авторами слід супроводжувати статтю відомостями про автора, де повинні бути повністю вказані прізвище, ім'я, по батькові, посада, учений ступінь, учене звання автора, поштова адреса, службовий і (або) домашній телефон.

Стаття подається роздрукованою на папері в одному примірнику з обов'язковим додатком диска, перевіреного на відсутність вірусів. Формат копії файлу — RTF.

Рукопис статті (не більше 15 сторінок) друкується на аркушах формату А4 кеглем 14 гарнітурою Times New Roman. Для підготовки рукопису, як правило, використовується текстовий процесор MS Word 6.0–7.0 (Під Windows 95). Поля: верхнє — 2 см, нижнє — 2 см, лівє — 3 см, правє — 1,5 см. Міжрядковий інтервал — полуторний.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний).

Посилання на цитовані джерела подаються у квадратних дужках після цитат. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, що додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21].

Література й при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Література» в порядку цитування й оформлюються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог, що висуваються при оформленні кандидатської або докторської дисертації. Бібліографічні джерела подаються з абзацу; ім'я автора (або перше слово назви) виділяється жирним. Зразок оформлення літератури:

Література

- 1. Безпалько О. В.** Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи : монографія / О. В. Безпалько. — К. : Наук. світ, 2006. — 363 с.
- 2. Стишов О. А.** Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / Олександр Анатолійович Стишов. — 2-ге вид., переробл. — К. : Пугач, 2005. — 388 с.
- 3. Бурдіна С. В.** Система підготовки магістрів управління освітою у вищих навчальних закладах США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.06. «Теорія і методика управління освітою» / С. В. Бурдіна. — Луганськ, 2008. — 20 с.
- 4. Рижанова А. О.** Розвиток соціальної педагогіки в соціокультурному контексті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Рижанова Алла Олександрівна. — Луганськ, 2005. — 442 с.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 8 рядків українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, імені та по батькові автора, назви статті та ключовими словами (3–5 термінів).

Статті, що не відповідають установленим вимогам оформлення й подання, не розглядаються й не публікуються. Редакція зберігає за собою право на редагування та скорочення статей.

Здано до склад. 27.10.2009 р. Підп. до друку 27.11.2009 р. Формат 60x84¹/₈. Папір офсет.
Гарнітура Arial Суг. Друк офсет. Ум. друк. арк. 11,39. Наклад 500 прим. Зам. № 151.

Видавництво Державного закладу

«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

91011, м. Луганськ, вул. Оборонна, 2. Тел./факс: (0642) 58-03-20.

Обкладинка надрукована «Поліграфічний центр «Максим»

91011, м. Луганськ, вул. Челюскінцев, 16-а.